

**בדרכו מהאדיטש לליובאוויטש, אחרי תפילה על 'ציון' אביו,
חלה אדמו"ר האמצעי בעיר ניעז'ין, ובה השיב את נשמתו
לשמי-רום >> העיר שהייתה אפרורית, נסתרת ונחבאת
מההיסטוריה היהודית, הפכה פתאום לגל-עד ומצבה של אחד
מקדושי עליון >> סקירה על העיר ניעז'ין החסידית, מוגש
לרגל ט' כסלו יום הסתלקות אדמו"ר האמצעי**

שניאור זלמן ברג

הסתלקות פתאומית בניעז'ין

הסתלקותו של אדמו"ר האמצעי בעיר ניעז'ין ביום ט' כסלו תקפ"ח, מעוררת שאלה מתבקשת: איך הגיע הרבי לניעז'ין דווקא? הוא עצמו פתח את ממלכתו בעיירה ליובאוויטש. גם לא אבותיו גרו בה. מה אם כן חיפש בה? למעשה, את הממלכה הליובאוויטשית, פתח אדמו"ר האמצעי. זמן קצר לאחר הסתלקות אביו כ"ק אדמו"ר הזקן, לאחר מסע בריחה מהצבא הצרפתי, היה צריך למצוא מקום חדש כדי לכונן בה את הממלכה החסידית.

לאחר הרפתקאות רבות, קבע אדמו"ר האמצעי את מקום משכנו בעיירה ליובאוויטש ששכנה ברוסיה הלבנה. משם הופץ אור החסידות ימה וקדמה צפונה ונגבה.

לאחר מאסרו ושחרורו, נסע אדמו"ר האמצעי לציון אביו אדמו"ר הזקן בעיר האדיטש כדי להתפלל ולהעתיר שגורל התיק הפלילי יעלה יפה. משסיים את תפילותיו, החל עושה דרכו חזרה לליובאוויטש.

בשלב מסוים עצר בניעז'ין בה התגוררו מתי מספר של חסידי חב"ד. אין ידוע לנו מתי בדיוק החל היישוב היהודי בעיר ניעז'ין, אך נראה שהקהילה החסידית בה החלה לא לפני תקופת אדמו"ר האמצעי.

במהלך עצירתו בניעז'ין תפסה אותו חולשה קשה שריתקה אותו למקום. החולשה הלכה וגברה ועמה מחלה קשה שהרופאים לא ידעו למצוא את פשרה.

באותם ימים הנהגתו הייתה מופלאה ומרוממת. איש מהחסידים לא שיער כי הרבי מתחיל להיפרד מן העולם הזה. הכל היו בטוחים שלאחר התאוששות, יוכל לשוב לממלכה בליובאוויטש. אולם המחלה הלכה והחריפה, עד כדי כך, שכל נגיעה בו גרמה לו להתעלף. היו צריכים להעיר אותו באמצעות סממנים חריפים במיוחד.

בליל ט' כסלו, שוב התעלף הרבי והשיבו רוחו בריח חזק. באותו לילה התעלף עוד מספר פעמים. בפעם האחרונה כבר לא יכלו להעירו, ובבית החלו זעקות מרות. מיד התקבצו כל החסידים ויהודי העיר וגם אנשי החברא קדישא הגיעו, והסבירו כי רואים שהוא כבר אינו איתנו ואין מה לעשות. אך החסידים ובני המשפחה לא התייאשו ועמדו סביב מיטתו והביטו בו זמן רב עד שפתח את עיניו ופניו צוחקות. הסובבים אמרו לו: "למה רבינו מבהיל אותנו, האם לא שמעתם קול הצעקה שהיה פה?" אך הרבי אמר להם: "אני שמעתי קול קורא: מה צריכה נשמה כזו בעולם הזה".

בתמונה העגולה: ציון אדמו"ר האמצעי בניעד'ין.
משמאל מצבת מר אליה, נכד רבי ישראל נח מניעד'ין
בתמונת הרקע: רחוב יהודי בניעד'ין לפני כמאה שנה

בניעד'ין, על אם הדרך

בין ליובאוויטש להאדיטש

הסתתרו

אדמו"ר האמצעי

שלט בפתח בית הרב

הציון בניעז'ין. מצבות אדמו"ר האמצעי ובנו הרב ישראל נח מניעז'ין

היה הרב יעקב הענקין, מחסידי נייעז'ין. הרב הענקין נחשב היה לחסיד נכבד ולגאון (לימים עלה לארץ הקודש ולאחר פטירתו נטמן בחלקת חב"ד בהר הזיתים).

פרעות קייב־ניעז'ין

בשנת תרל"ט פרצו "פרעות קייב-ניעז'ין". גויים אנטישמיים פגעו ביהודים בערים שונות, ובהן גם העיר נייעז'ין. הפוגרומים החלו בחודשי הקיץ, כתוצאה ממסע הסתה אנטישמי, שהובילו בעלי יערות במחוזות סמולנסק, פאסקוב ומינסק. הללו קינאו בהצלחתם של סוחרי היערות היהודים. בעקבות כך עוררו את איכרי הכפרים לעשות פרעות ביהודים. מסע ההסתה הצליח, ועד מהרה פרצו פוגרומים בכמה עיירות והתפשטו כאש בשדה קוצים. בין השאר פגעו קשות ביהודי קייב, נייעז'ין ובמקומות נוספים. בעקבות פוגרומים אלה, אדמו"ר המהר"ש נסע פעם אחר פעם לפטרבורג ולמוסקבה במטרה להיאבק למען הפסקת הפרעות. במקביל יצא גם לגרמניה ולצרפת לפגישות עם עסקנים יהודים בעלי השפעה. המאבק נחל הצלחה, כאשר כל מושלי הפלכים קיבלו פקודה להודיע כי אם ימצא אדם המעורר מדנים בין אזרחי המדינה, או אם ימצא מי שיקרא לערוך פרעות, הוא ייענש בכל חומרת הדין. הפרעות הסתיימו, והיהודים בקייב ובניעז'ין, כמו גם בכל עיירות רוסיה, נשמו לרווחה.

אשר הראיתיני צרות רבות וְרעות

צרות רבות סבלה הקהילה היהודית בניעז'ין במשך השנים. במהלך פוגרום שאירע בשנת תרמ"ח, נפגעו קשות בתי היהודים. גם במהלך המהפכה הרוסית בשנת תרס"ה, נפצעו כ-30 מיהודי העיר.

בנגלה ובחסידות. הוא אף ייסד ישיבה בעיר; זו התקיימה גם שנים רבות לאחר הסתלקותו.

בספר 'בית רבי' מספר על תקופת כהונתו כאדמו"ר בניעז'ין:

"..לשם נהרו אליו מכל העיירות.. לקבל לקח מפיו ולדרוש ממנו עצות רוחניות וגשמיות, והוא גם כן היה מקבל הנוסעים אליו בסבר פנים יפות ומסבירות והיה מכניס את עצמו בעניניהם מאוד. ובכל המדינה היו חרדים לשמו ולזכרו".

יד ימינו בענייני הלכה, היה הגאון הרב אליהו דוד מחשובי רבני חב"ד עוד בתקופת אדמו"ר ה"צמח צדק". בשנים הבאות מונה הרב אליהו דוד למורה-צדק של הקהילה בניעז'ין. כל שאלה או תשובה הלכתית שהגיעה לרבי ישראל נח, עברה דרך הרב אליהו דוד, אשר היה תלמיד חכם מופלג.

באחת המלחמות שהתחוללו בין רוסיה לתורכיה, עבר גדוד חיילים דרך נייעז'ין בדרכו לחזית. בגדוד היו חיילים יהודים רבים. הללו באו אל רבי ישראל נח להתברך. הוא מצידו העניק לכל אחד מטבע וברכם: "הקדוש ברוך הוא יוביל אתכם לשלום ויחזיר את כולכם לשלום".

ואכן אחרי המלחמה שנמשכה מספר שנים, כולם, ללא יוצא מן הכלל, שבו בשלום לביתם.

כחמש עשרה שנה ארכה נשיאותו ורבנותו בניעז'ין, עד שהסתלק לבית עולמו ב"ז בניסן תרמ"ג. זכה ונטמן בסמוך לזקנו אדמו"ר האמצעי.

בעיתונות של אותם ימים פורסמה ידיעה, כי ביום הראשון של פסח דרש ברבים; ביום השני של פסח עלה ל'מפטיר', ולמחרת ביום א' דחול המועד לקה בשבץ מוחי. ששה רופאים טיפלו בו, אך הגזירה נגזרה, והוא השיב את נשמתו לבוראה.

לאחר הסתלקותו נותרו בביתו יתומים קטנים, ומי שנטל עליהם חסות רוחנית,

במהלך הלילה אמר הרבי שני מאמרי חסידות בהתלהבות לא רגילה. כמה פעמים עצר ושאל אם כבר האיר השחר. קודם עלות השחר סיים את המאמר במילים: "כי עמך מקור חיים - מחיי החיים" ומיד פרח נשמתו והוא בן חמישים וארבע בלבד.

כיוון שכך, נטמן אדמו"ר האמצעי בבית העלמין הקרוב של העיר נייעז'ין. על ציונו בנו אוהל ובסמוך לו בית הכנסת.

מאז ועד היום, חסידים ועמך ישראל מגיעים לניעז'ין כדי לשפוך תחינה על ציון אדמו"ר האמצעי - וכבר נודע המקום כסגולה לישועות ולמופתים רבים.

האדמו"ר מניעז'ין

קשה הייתה ההסתלקות על החסידים, אולם אלה חזרו לליובאוויטש וקיבלו על עצמם את המשך ההנהגה של חתנו וממלא מקומו אדמו"ר ה"צמח צדק".

אחד ומיוחד בחבורה, רבי מנחם נחום שניאורסאהן, בנו של אדמו"ר האמצעי, לא היה מסוגל להיפרד מעם מקום מנוחת אביו, והוא נשאר לגור בניעז'ין. סיבו התקבצו עוד מעט חסידים ואנשי מעשה.

מפנה משמעותי של הקהילה החסידית בעיר, אירע כאשר התיישב בה בן אדמו"ר ה"צמח הצדק" רבי ישראל נח שניאורסאהן, ופתח בה חצר חסידית (בשנותיו המאוחרות נשא לאישה את הרבנית חנה חישא, בת הרב מנחם נחום שניאורסאהן שהתגורר בעיר).

לאחר הסתלקות אדמו"ר ה"צמח צדק", הוכתר בן הזקונים אדמו"ר מהר"ש כממשיך מנהיג העדה בליובאוויטש, בעוד אחיו פתחו חצרות חסידיות במקומות שונים. אחד מהם, רבי ישראל נח שניאורסאהן, מונה לרבה של נייעז'ין ולמעשה פתח בה חצר חסידית שכונתה "חב"ד נייעז'ין".

האדמו"ר רבי ישראל נח היה גאון גדול

הרב מנחם נחום שניאורסאהן הי"ד

הרב מענדל גלוסקין, רבה של ניעז'ין

רבה של ניעז'ין, הגאון הרב מענדל חן הי"ד

ומרחוק והוא השיב בעמקות ובגאונות מפליאה.

צרכי הציבור של העיר גזלו ממנו את כל זמנו, אך בערב לאחר שאחרון המבקרים היה עוזב את ביתו, היה לומד שעות רבות, וגם מעלה על הכתב את חידושיו בנגלה ובחסידות.

הרב מענדל חן שהיה גאון אמיתי, שמח למצוא בניעז'ין מספר למדנים חשובים שהפכו להיות מבאי ביתו. בנוסף, ליבו היה מלא בחמלה כלפי יהודים נזקקים שלא היה כמעט מי שיתמוך בהם. הוא נחלץ לעזרתם מתוך התמסרות לא רגילה.

מי שסייע לו בעבודת הצדקה עם עניי ניעז'ין, היה מר קפלושניק, כפי שסיפרה מרת שושנה, בתו של הרב:

"זכור לי איש בשם קפלושניק שהיה עושה בביתנו ימים תמימים. קפלושניק היה בעל בית מלאכה לתפרות. מלאכתו נעשתה על ידי פועלים, והוא עצמו התמסר כולו לענייני צדקה וגמילות חסדים. הקירבה היתירה שנהג הרב בקפלושניק היתה למורת רוחם של בעלי בתים חשובים. מה ראה הרב לקרב אליו בעל מלאכה שאינו לא בתורה ולא במשנה ואף לא בעשירות? אבל קפלושניק זנח את עסקיו וטרח בענייני צדקה לשמה והרב ראה בו שותף נאמן."

בנוסף על עסקי הקהילה הרגילים, הוא התמסר לדאוג לטובת כל פרט ופרט, גומל חסד בגופו היה, וגם בממונו הדל שאותו בזבז לצדקה.

חסד מיוחד היה נוטה לאלמנות ויתומים להם היה דואג. לאלמנתו של הרב הקודם דאג לסדר קצבה חודשית ראויה

במהלך הביקור שהתקיים בתחילת חודש שבט תרס"ג, ניהל הרב שלמה ויכוח עם האדמו"ר הרש"ב על עמדתו בענייני ציונות. הוויכוח התקיים בביתה של הרבנית חנה ווישיא שניאורסאהן. על תוכן הויכוח ידוע לנו מתוך אגרת שכתב אדמו"ר הרש"ב.

בתקופה הבאה כיהן הרב אהרונסון כרבה של קייב, ובשנים מאוחרות יותר כרבה של תל אביב. הוא עמד בקשר עם רבותינו, וסייע לענייני ליובאוויטש השונים.

רב חב"ד די נוסף שכיהן כרבה של ניעז'ין, הוא הגאון הרב שלמה מנחם מענדל חן הי"ד, בנו של החסיד הנודע הרב דוד צבי חן, מחשובי וגדולי חסידי אדמו"ר הרש"ב. הרב מענדל חן, נולד בצ'רניגוב ואת עיקר תורתו קיבל אצל אביו הרד"צ. עד מהרה התפרסם כעילוי וחרף ובקי נפלא בש"ס בבלי וירושלמי, ראשונים ואחרונים. בשנת תרס"ז מונה לכהן כרבה של ניעז'ין במקומו של הרב שלמה הכהן אהרונסון, שעזב את ניעז'ין. בנוסף לתפקיד רבנותו, הוא כיהן גם כגבאי כולל חב"ד בעיר.

פועלו הרב למען הנזקקים כמו גם ידיעותיו בהלכה, הביאו לאהדת הציבור, כי עד מהרה התגלה כרב ומנהיג עדתו בחסד עליון, גם בשטח ההלכה וגם בשטח צרכי הציבור. להוראותיו ולפסקיו, הן באיסור והיתר והן בדברים שבין אדם לחברו, יצאו מוניטין בבהירותם ואמיתותם. במיוחד יצא שם טוב לתשובותיו בשאלות היתרי עגונה. בשטח זה הופנו אליו שאלות מקרוב

ואילו בתרע"ט, בעת מלחמת האזרחים העקובה מדם שליוותה את המהפכה הקומוניסטית, נהרגו יהודים רבים על ידי פורעי "הצבא הלבן". מאוחר יותר נבזז רכושם על ידי הצד השני של המתרס חיילי "הצבא האדום".

בשנת תרצ"ט, ערב פרוץ מלחמת העולם השנייה, גרו בניעז'ין 2725 יהודים, שהיו 7- אחוזים מאוכלוסייתה.

עם פלישת גרמניה הנאצית לרוסיה בקיץ תש"א, הגיעו אל העיר פליטים יהודים רבים שברחו מפני הנאצים. אולם גם שם השיגה אותם כוס התרעלה, כאשר בשלהי קיץ תש"א כבשו הנאצים את העיר. עד מהרה גירשו הגרמנים קבוצת יהודים למחנה עבודה, בעוד יהודי ניעז'ין אולצו לעבוד טלאי צהוב ועבדו בעבודות כפיה.

בחודשים הבאים נרצחו מאות מיהודי העיר שנותרו בה. רק בקיץ תש"ג שוחררה העיר על ידי הצבא הרוסי.

לאחר השואה שוב הוקמה במקום קהילה יהודית קטנה שהחזיקה מעמד במשך שנים רבות.

רבה של ניעז'ין שהפך להשראה

מדי פעם בפעם הגיעו רבותינו נשיאינו לניעז'ין כדי להתפלל בציון אדמו"ר האמצעי, אך אין בידינו פרטים רבים על ביקורים אלה.

כאשר ביקר אדמו"ר הרש"ב בניעז'ין, הוא נפגש בין השאר עם הרב שלמה אהרונסון, רב העיר. הרב אהרונסון ורעייתו הרבנית נולדו במשפחות חב"דיות, והשתייכו לחסידות קאפוסט. בשנת תרנ"ג מונה לרבה של ניעז'ין.

בית הכנסת של שניאורסאהן, כיום תחנת משטרה

הרב דוד נחשון במהלך שיפוץ האוהל בשנת תשמ"ט

הרבי השיב להם באגרת מיוחדת, בה עודדם כי השליחויות של רבם יעמדו גם לזכותם, והצורך בעזרתו בעסקנות חשוב במיוחד בעת הזאת שלאחר הפלת שלטון הצאר והקמת הממשלה הזמנית (אגרות קודש אדמו"ר הרש"ב ח"ב אגרת תסה).

בחודש תמוז תרע"ב נוצר צורך לערוך תיקונים ושיפוצים דחופים באוהל אדמו"ר האמצעי, ולשם כך היו זקוקים לתרומות. מי שהתגייס למשימה, היה אדמו"ר הרש"ב שכתב בעניין זה אל הגביר החסיד ר' שמואל מיכל טריינין:

"בנעז'ין נתקלקל מאוד האהל, ומתקנים אותו כעת ועולה סך נכון. ועל כן יתן נא כבודו נדבה על זה סך כ"ה ר"כ [רובל כסף] וישלח אותם לנעז'ין להרמ"מ שיל [חן] או על שמי לליובאוויטש - וזכות כ"ק אדמו"ר האמצעי צוקללה"ה יעמוד לו להצלחתו ברוחניות ובגשמיות" (אגרות קודש אדמו"ר הרש"ב ח"ב אגרת שלב).

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה בשנת תרע"ד, התחילו להגיע לנעז'ין פליטים יהודים רבים ממחוזות הקרובים לאזורי הקרבות. הרב חן עשה כל שביכולתו למען הפליטים ורווחתם.

בחודש מר חשוון תרע"ח, החלה המהפכה הקומוניסטית. הרב חן, כרב חשוב וכמי שהיה בעל קשר עם השלטון הקודם, סבל רבות מידי המהפכנים, עד שנאלץ היה לעזוב את מקום מגוריו ניעז'ין. אולם הוא לא הרשה לעצמו לעזוב את קהילתו בימי מצוק וסער, וחרף הסכנה, שב לעיר מגוריו. בראש חודש אלול תרע"ט כבשו גדודי דניקין, ה"לבנים", את ניעז'ין וחוללו בה פרעות. מספר ימים לאחר מכן, יצאו ר' מענדל חן ולהבדיל - כומר פרוכטובי בשם אנדריאבסקי - ועוד אחד מחשובי בעלי הבתים בשם מר זסלבסקי, כדי לפגוש את מפקד העיר ולבקש הגנה. ככל הידוע המפקד ניאות לקבל את המשלחת,

הישיבה והתלמוד תורה

רבי ישראל נח שניאורסאהן האדמו"ר מניעז'ין, הקים ישיבה בניעז'ין, וזו עמדה לתפארת גם שנים רבות לאחר פטירתו.

כאשר הרב חן כיהן כרבה של ניעז'ין, ניהל הוא את הישיבה ביד רמה. באותן שנים למדו בה עשרות תלמידים בראשות ראש הישיבה הרב בן ציון יעקבסאהן מטלז. הרב חן הכניס רוח חיים בישיבה והעלה את הלימודים בה לרמה גבוהה.

גם רעייתו הרבנית, שהיתה עזר כנגדו בכל שטחי הרבנות, התמסרה לטובת הישיבה. במקום ארוחות ה'ימים' שהיו נהוגות, יסדה בית תבשיל לספוק ארוחות לכל התלמידים, כשהיא מנהלת אותו במסירות מופתית שלא על מנת לקבל פרס. יצויין כי גם תושבי ניעז'ין מצידם דאגו לבסיס כלכלי מכובד עבור הישיבה.

מספר תלמידים בוגרי ישיבה זו התפרסמו בשנים הבאות מתוקף תפקידם: הרב יהודה לייב צירלסון רבה של בסרביה, הרב יהודה לייב לוי רבה של מוסקבה, והרב יוסף חיים גרוסמן רבה של אטאשקוב פלך חרסון.

גם 'חדר' מחתרת הוקם בעיר עליו אנו לומדים מאגרת ששיגר אדמו"ר הריי"צ בשנת תרפ"ח למנהיג היהודי ד"ר סיירוס אדלר. מתוך העדכון עולה כי בחדר למדו כ-30 תלמידים (אגרות קודש אדמו"ר הריי"צ ח"ג עמוד קסא)

לשמוע קריאת התורה, וממשיך בתפילתו עד שעה מאוחרת. לפנות ערב היו תושבי העיר - ובייחוד חסידי חב"ד שהיוו חלק נכבד מבני ניעז'ין - מתאספים בביתו מנגנים ניגוני דביקות ושומעים מפיו מאמר חסידות.

בנוסף לעסקנות בצרכי הקהילה שלו, צירף אותו אדמו"ר הרש"ב גם לעסקנות הכלל-יהודית, וזאת בהכירו את כוחות נפשו וכשרונותיו. באותה תקופה הרת גורל ורבת זעזועים, היו זקוקים לכוחות רבים במאבקים השונים שהתנהלו בניצוחו של הרבי. הרב מענדל חן היה בן עשרים וחמש שנים בלבד כשכבר היה לאחד מאנשי סודו של הרבי בעסקנות הציבורית.

בשנת תרע"ז, התלוננו פרנסי העיר ניעז'ין בפני אדמו"ר הרש"ב כי הרב שלהם כמעט לא נמצא אתם, כיון שהוא עסוק בצרכי הכלל. הם ביקשו אפוא שהרבי ימנה מישהו אחר לעסוק בענייני הכלל.

מקופת הקהילה, והיה נוהג לבקרה בכל חג ולהתעניין במצבה.

רעייתו הרבנית פסיה ידעה לנהל את הבית בכבוד ובהידור רב. ביתם היה פתוח לרווחה לאורחים ולאנשים שנזקקו לרב בעניינים שונים. גם עוברי אורח היו מוצאים מקומם בבית הרב ומתקבלים באהבה. ימים ושבועות היו אנשים שוהים בביתו, כשבית הרב מספק כל צרכיהם, והם חשים עצמם כמו בביתם.

תפילתו ארכה שעות רבות, מלווה בדמעות שליש וזאת גם בימי טרדותיו הגדולים ביותר. בכלל, הוא היה בעל כבי ואיש רגש. בליל שבת קודש היה נערך בביתו מניין תפילה מיוחד, והוא היה ממשיך להתפלל גם לאחר שכל המתפללים התפזרו לבתיהם.

ביום שבת, היה משכים קום ומקדיש שעות רבות ללימודי חסידות, ורק אחר כך היה מתפלל. הוא היה הולך לבית הכנסת

למרות איומיהם של הקומוניסטים. בשל כך נאלץ היה לקבל תמיכה מיוחדת מאדמו"ר הריי"צ, לאחר שמשכורתו הרשמית לא שולמה.

ב"ג אדר א' תרח"צ נאסר על ידי הקומוניסטים. מניעז'ין הוא הועבר לצ'רניגוב, והוא הוצא להורג ביום ו' באייר תרח"צ.

שיפוץ האוהל

לפני למעלה משלושים שנה, ערכו ר' אבי טאוב ויבלחט"א הרב דוד נחשוך, מסעות בכל רחבי ברית המועצות כדי לשפץ ולחדש את ציוני רבותינו נשיאינו. בניעז'ין הם שיפצו ובנו את האוהל, והפכו את המקום למתאים לתפילת החסידים המבקשים להעתיר ולהתפלל על ציון אדמו"ר האמצעי.

בשנה שעברה, לאחר מאמצים מצד שלוחי הרבי באוקראינה, התקבלו אישורי הרשויות לבניית בית כנסת מרכזי ומרכז קהילתי גדול בסמוך לבית העלמין בניעז'ין.

מקורות: אגרות קודש, בית רבי, אבני חן, פרדס חב"ד, בני הצמח צדק, ועוד מקורות רבים, ואין המקום לפרטם.

השונות. עם הזמן יצא שמו בעולם התורני כגדול בתורה, שנהירים לפניו כל שבילי תורה שבעל פה ושכתב, יחד עם ראשוני הפוסקים והאחרונים.

רק שנים בודדות כיהן כרבה של נייעז'ין עד שעבר בשנת תרפ"ד לכהן כרבה של מינסק.

אחריו מונה לרבנות העיר, הרב מנחם נחום שניאורסאהן הי"ד, בן רבי ישראל נח מניעז'ין ונכד אדמו"ר ה"צמח צדק". תחילה כיהן כראש הקהילה היהודית בניעז'ין, אך לאחר עזיבת הרב גלוסקין, התמנה לרבה של נייעז'ין, בעידודו של אדמו"ר הריי"צ.

הרב נחום שניאורסאהן, נולד בשנת תרמ"ג ונקרא על שם זקנו הרב מנחם נחום, בן אדמו"ר האמצעי. ר' נחום התייתם מאביו הרב ישראל נח חודשים ספורים לאחר לידתו.

צמוד לביתו שכן בית כנסת של החסידים - מבנה חד קומתי ארוך, ונקרא גם "בית כנסת של שניאורסאהן". בשנות ה-90 נסגר בית הכנסת על ידי הקומוניסטים. המבנה קיים עד היום, ובו שוכנת תחנת המשטרה המקומית.

הרב נחום שניאורסאהן היה מהרבנים שהמשיכו לשמור על הגחלת היהודית,

אך ספק אם הבטיח להם דבר, שכן רסן השלטון כבר לא היה בידי.

בלכתם חזרה, החלו הפורעים להשתולל. הכומר ומר זסלבסקי נמלטו לכנסייה סמוכה, אולם הרב חן סירב להיכנס למקום עבודה זרה, וברח למלון יהודי סמוך. אולם כנופית פורעים פשטה על בית המלון.

מבין כל אלה שניסו להסתתר במלון נותר בחיים רק איש אחד ששם עצמו כמת. הוא סיפר לאחר זמן על רגעיו האחרונים של ר' מענדל. זה האחרון פנה אל הנאספים וביקש לומר עמם וידוי, וביקש שכל מי שיישאר בחיים, ימסור מאיש לאיש על הצורך לדבוק בה' ובתורתו. ר' מענדל נורה בערפו וכנראה נהרג במקום, והוא כבן ארבעים שנה. ה' יקום דמו.

אף הוא זכה להיטמן בסמוך לאהל כ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע.

כשהגיעה בשורת האויב אל אדמו"ר הרשב"ב, התאבל מאוד והריץ מכתב תנחומים מלא צער אל בני המשפחה.

רבני העיר החב"דיים

גם הרב הבא של נייעז'ין, היה מחסידי חב"ד, הלא הוא הרב מנחם מענדל גלוסקין, שניהן קודם לכן ברבנות בערי רוסיה

חנוכה בחדית ובעורף

כל מה שצריך למבצע חנוכה

עלונים • חנוכיות • מגזינים
סביבונים • פוסטרים • ועוד...

י"ח אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

www.mamesh.org | 054-2248-770 | 077-5123-770

בימים אלה אנו בעיצומה של כתיבת

ספר התורה הפלאי - הרביעי - לחולי עמו ישראל

והניסים והנפלאות מתגלגלים!

הציבור היקר מוזמן להשתתף בכתיבתו, בעמודים, שורות או מילים - ולזכות להיושע בכל המצטרף: רפואות, שידוכים ולברכת השפע.

לפרטים נוספים
ר' יוסף יצחק לידר:

054-7947576
054-3514770